

будь господарем
на своїй землі

ЖОВТЕНЬ • 2017

ПАРТІЙНА ГАЗЕТА

СОЛІДАРНІСТЬ

СПЕЦВИПУСК



Децентралізація – це не лише збільшення місцевих бюджетів, а й мотивація місцевого самоврядування до залучення інвестицій для розвитку громад, упровадження інфраструктурних проектів... 35 % українського населення проживає в сільській місцевості. Такого немає ніде у світі. Наприклад, у США цей показник – 3 %, у Нідерландах – 5 %, у Франції – 7 %. Тому ми повинні міський сервіс, міську якість освіти, охорони здоров'я та інфраструктуру максимально наблизити до села. Уже зараз в ОТГ треба планувати й озвучувати ці плани, тоді люди відчують упевненість і обов'язково підтримають об'єднання.

ГЕННАДІЙ ЗУБКО,
віце-прем'єр-міністр,
з виступу на конференції з децентралізації,
6 жовтня 2017 року



ЖИТТЯ В НОВОБОРІВСЬКІЙ ГРОМАДІ. ДИТЯЧИЙ МАЛЮНОК



ПІДРОЗДІЛ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ.
НОВА БОРОВА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛ.

РЕФОРМА ЗМІНЮЄ УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО

Мій знайомий, рядовий батальйону ім. Сергія Кульчицького Національної гвардії України Віктор Єременко, який пішов на війну просто з Майдану, загинув у вересні 2014 року під Дебальцевим. Коли того ж року я приїхав на його могилу до села Білозір'я Черкаської області, то побачив звичайне село, занедбане і депресивне. Та коли побував у Білозір'ї минулої весни, то спостеріг там зовсім іншу картину

НАПРИКІНЦІ 2015 року село стало центром Білозірської об'єднаної територіальної громади. Сукупний бюджет усіх її населених пунктів зріс із 7,5 млн грн до більш як 50 млн. Усі функції райдержадміністрації громада перебрала на себе. І стала – без перебільшення – господарем на своїй землі.

Щоб зекономити тепер уже не державні, а власні гроші, усе комунальне господарство Білозір'я перевели на твердопаливні котли, а також понизили рівень акредитації малокомплектної

закінчення на стор. 2

СИЛА ГРОМАДИ

ОБ'ЄДНАННЯ

Завдяки децентралізації влади об'єднані територіальні громади отримали гроші, повноваження та віру в завтрашній день

ЗАВДЯКИ бюджетній децентралізації на місцях залишилася ціла низка податкових надходжень: податок на доходи фізичних осіб, плата за землю та нерухоме майно, акцизний податок з роздрібних продажів тощо. Через це регіони отримали безпрецедентні суми: за даними уряду, протягом трьох років з початку реформи доходи місцевих бюджетів України зросли на 102,1 млрд грн., або у 2,5 разу – до 170 млрд грн на рік.

Крім того, цього року через Державний фонд регіонального розвитку місцевим громадам виділили 3,5 млрд гривень, а наступного – планують 8,1 млрд. Ще 1,9 млрд гривень становитиме субвенція на формування інфраструктури ОТГ. Таким чином, загальний ресурс місцевих бюджетів на

2018 рік сягне 520,72 млрд грн. Саме такі цифри закладено в проект бюджету.

«На відміну від інших рівнів місцевого самоврядування, ОТГ демонструють кращі темпи зростання власних доходів, – зазначає координатор з фінансової децентралізації Центрального офісу реформ при Мінрегіоні Яніна Казюк. – Вони навіть більші, ніж щодо бюджетів міст обласного

120,7 млрд грн, показавши приріст на 30,8 %, то власні доходи лише 366 новостворених ОТГ зросли за цей самий час майже удвічі, становлячи сукупно 5,5 млрд грн. Іншими словами, об'єднані громади краще вміють застосовувати надані реформою інструменти. За рахунок збільшених бюджетів обладнано та відремонтовано сотні шкіл, амбулаторій та фельдшерсько-акушерських пунктів, відновлено сотні кілометрів доріг, установлено тисячі ліхтарів.

Завдяки децентралізації не-

**РЕГІОНИ ОТРИМАЛИ БЕЗПРЕЦЕДЕНТНІ СУМИ:
З ПОЧАТКУ РЕФОРМИ ДОХОДИ МІСЦЕВИХ
БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ ЗРОСЛИ У 2,5 РАЗУ**

значення. Так, якщо протягом січня – серпня цього року надходження до загального фонду всіх місцевих бюджетів України (без урахування міжбюджетних трансфертів) становили

величкі міста, селища й села – уперше в історії незалежної України – отримали значний фінансовий ресурс та всі повноваження для того, щоб забезпечити своїм мешканцям гідне життя.

29 жовтня відбудуться вибори у 201 об'єднаній територіальній громаді, що охоплює 1 330 000 виборців

РЕФОРМА ЗМІНЮЄ

закінчення. початок на стор. 1

школи, де освіта одного учня коштувала десятки тисяч гривень. Натомість опорну школу, до якої шкільні автобуси привозять школярів громади, білозірці обладнали за останнім словом техніки. Наприклад, тут аж одинадцять інтерактивних дошок!

У селі – уперше за часи незалежності – власним коштом проклали кілька кілометрів асфальтованої дороги, а над нею встановили нові ліхтарі з економними LED-лампами.

Розповідати про здобутки Білозір'я – в освіті, медицині, комунальному господарстві – можна довго. А таких громад в Україні – понад 400, і їхня сумарна площа вже перевищує площу такої країни, як Угорщина.

Найважливіше, що містечка, селища й села отримали завдяки децентралізації влади можливість розпоряджатися власними грошми, адже бюджети громад відчутно зросли, оскільки основні податки залишаються на місцях. Тепер для того, щоб сільська рада виділила кошти на якусь справу, людям достатньо переконати місцевих депутатів. А депутати зазвичай прислухаються до побажань своїх виборців.

Якщо голові сільради було байдуже, скільки платять різноманітні орендарі на території його сільської ради (усі ці кошти йшли до державного бюджету), то тепер, коли гроші йдуть до бюджету громади, її голова зацікавлений у суворому обліку всього нерухомого майна.

Якщо раніше голова сільради особливо не зважав на кількість працівників на її території, то тепер для нього це найважливіший показник, адже 60 % податку на доходи фізичних осіб залишається на місці. А це десятки, а часом

і сотні мільйонів гривень. Тому голови громад активно шукають інвесторів, готують для них пропозиції, виділяють землю під технопарки – готові ділянки для старту будь-якого будівництва.

Власні бюджети сіл, які входять до об'єднаних громад, зросли після об'єднання у 2–3 рази і більше. За даними Центрального офісу реформ при Міністерстві регіонального розвитку, 366 «новонароджених» ОТГ за сім місяців нинішнього року вдвічі збільшили свої доходи, які сягнули 4,7 млрд грн. А з урахуванням трансфертів з держбюджету (на утримання установ охорони здоров'я, освіти тощо) розмір загального фонду місцевих бю-



джетів 366 ОТГ становить майже 11 млрд грн.

Люди в об'єднаних громадах змінилися. Чимало з них охоче беруть участь у розвитку власного села, адже тепер бачать його майбутнє.

Переконаний, що Сергій Єременко, який загинув під Дебальцевим, порадив би за своє село, як і за тисячі інших сіл, що належать до об'єднаних територіальних громад. Зміни, які відбуваються по всій Україні, – найкраща данина пам'яті полеглим героям.

АНАТОЛІЙ ДМИТРИВ



УЧНІ НОВОБОРІВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

НОВА БОРОВА ГРОМАДСЬКА ВАРТА ТА ПОЖЕЖНА ОХОРОНА

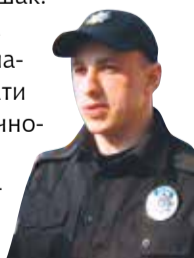
НОВОБОРІВСЬКА об'єднана громада Житомирської області за власні кошти створила повноцінний підрозділ пожежної охорони, до якого входять 11 осіб. Крім основної роботи, пожежники рятують людей під час ДТП, проводять заняття з дітьми, стрижуть дерева, міняють лампи в ліхтарях тощо. Більшість із них також є членами громадської варти, яка наглядає за порядком й у святкові та вихідні дні забезпечує нічний чергування в місцях скупчення людей.

«Зокрема й завдяки цій варті у Новій Боровій фіксується удвічі менше правопорушень, ніж у сусідньому селищі Іршанську», – ділиться голова Новоборівської громади Григорій Рудюк.

НАРКЕВИЧІ ВЛАСНИЙ ДІЛЬНИЧНИЙ

У НАРКЕВИЦЬКІЙ об'єднаній територіальній громаді Хмельницької області вперше в Україні люди самі обрали собі дільничного офіцера поліції. Ним став 25-річний житель Наркевичів Ярослав Сівак. Юрист за освітою, доти він працював на заводі, в адвокатурі, у місцевому музичному колективі, побував на заробітках.

Проїшов 4-місячні курси й отримав погони. «Відколи в нас з'явився свій дільничний, жити в громаді стало значно спокійніше», – каже художній керівник місцевого будинку культури Світлана Макушак. Незабаром громада планує придбати для дільничного поліцейського автомобіль.



БІЛОБЕРІЗКА СИСТЕМА ОПОВІЩЕННЯ В ГІРСЬКИХ УМОВАХ

У ТРЬОХ селах Білоберізької громади Верховинського району Івано-Франківської області встановили оригінальну систему оповіщення, яка працює через Інтернет. 600 тисяч грн для цього надійшло

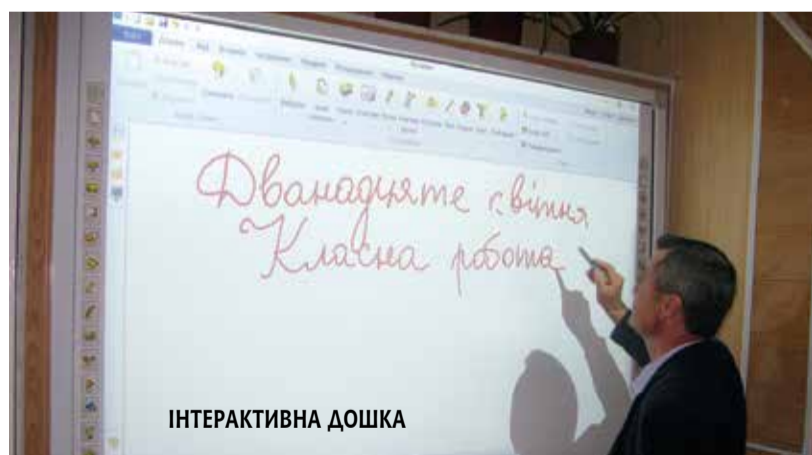
з державного бюджету як субвенція на соціально-економічний розвиток громади. Пульт, що знаходиться у Білоберізькій сільській раді, сполучений з репродукторами, розміщеними у трьох селах громади.

БАКУЛОВЕ ПЛАНШЕТИ ДЛЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

З 1 ВЕРЕСНЯ цього року у Вакулівській об'єднаній територіальній громаді, що на Дніпропетровщині, започаткували нову шкільну традицію. Відтепер на початку кожного навчального року першокласники чотирьох сільських шкіл громади отримуватимуть у подарунок персональні планшети.



Планшети перебуватимуть у школі й будуть закріплені персонально за кожним школярем, а після 4-го класу стануть їхньою власністю. «Сучасні гаджети дають змогу використовувати новітні технології та підходи у навчанні», – переконаний голова громади Артур Шевцов.



ІНТЕРАКТИВНА ДОШКА

БІЛОЗІР'Я ЖИТЛО ДЛЯ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ

У БІЛОЗІРСЬКІЙ об'єднаній громаді Черкаської області будівлю колишньої початкової школи капітально відремонтували й переобладнали під житло для сімейних лікарів. На участь у конкурсі на здобуття лікарської посади в Білозір'ї зголосився 21 претендент. З них було обрано трьох найкращих, які з 1 серпня цього року розпочали роботу,

оселившись у двох однокімнатних і одній двокімнатній квартирах. Медики також отримують матеріальне заохочення від ОТГ. «До тих грошей, які наші лікарі отримують від держави, громада доплачує стільки, щоб їхній щомісячний дохід був не менший від 10 тис. грн», – каже голова Білозірської громади Володимир Міцук.



ДИТСАДОК «ДИВОСВІТ»

СЛОБОЖАНСЬКЕ ДИТСАДОК, СПОРТКОМПЛЕКС, БАСЕЙН

ДИТСАДОК «Дивосвіт» Слобожанська об'єднана територіальна громада Дніпропетровської області збудувала без жодної копійки з державного бюджету, виділивши на це 36,6 млн грн. Ще 30 млн гривень заплатила Дніпропетровська ОДА. Тут є комп'ютерний клас, невеликий город, зимовий сад, етнографічний музей, соляна кімната, зала релаксації, ігрові майданчики та дитячі лабіринти.

«Поруч із дитсадком ми почали будувати висотний будинок на 106 квартир для черговиків, великий спорткомплекс і басейн, – розповідає голова Слобожанської ОТГ Іван Камінський. – Мешканці громади заслужують на те, щоб жити комфортно».

Цьогорічний бюджет Слобожанської громади, у якій живуть близько 15 тис. чоловік, становить рекордні 267 млн грн.

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО

Школа активності та відповідальності

Досвід першої в Україні ОТГ

Новопсковська ОТГ на Луганщині об'єднала шість населених пунктів: Осинове, Ікове, Хворостяне, Тев'яшеве та Макартетине. Рішення про об'єднання було ухвалено 13 липня 2015 року. У громаді мешкає 12 432 чоловік



ГОЛОВА НОВОПСКОВСЬКОЇ ОТГ
ВАДИМ ГАЄВ

маємо змогу брати участь у співфінансуванні. Субвенції, донори та інвестори — головні джерела розвитку громади».

«Об'єднання дало нам змогу й можливість самостійно ухвалювати рішення, спрямовувати ресурси на потреби громади, — поділився голова Новопсковської селищної ради Вадим Гаєв. — Ми рівномірно розподіляємо ресурси по всій території ОТГ. Наприклад, віддалене від центру село Макартетине вже має нове вуличне освітлення, та заплановано капітальний ремонт дороги».

Осинове — «найпотужніше» село в Новопсковському районі. Таке визначення йому дав сільський староста Микола Хіміч. «Чому найпотужніше? Тому, що Осинове має найбільше населення — 2500



чоловік, — пояснив староста. — Колишній колгосп став важливим товаровиробником. Є тут дві школи, дитсадок, сільський клуб. Приміщення дитсадка «Ромашка» утеплено, там триває ремонт харчоблоку. В Осиновому та Осиновому-1 встановлено ліхтарі на сонячних батареях, облаштовано дитячі майданчики із сучасними спортивними тренажерами, проведено ремонт у клубі, відновлено ґрунтові дороги та відремонтовано асфальтове покриття на одній з вулиць».

ОТГ також можна ознайомитися з ходом реалізації різних проектів громади.

За словами голови ОТГ, нині реалізується три програми.

Перша — «Теплі кредити». За цим проектом з бюджету ОТГ мешканцям громади відшкодовується 10 % від тіла кредиту. Друга — «Бюджет участі». Кошти виділяються на фінансування проектів мешканців громади, спрямованих на соціально-економічний і культурний розвиток Новопсковської ОТГ. Уже подано й розглянуто

ний веб-сайт громади й розглядається відповідно до українського законодавства.

«Новопсковська ОТГ приєднана до E-data — Єдиного веб-порталу використання публічних коштів, — розповідає Вадим Гаєв. — Будь-хто може зайти на сайт і побачити кожну платіжку, яку зробила селищна рада».

«Процес децентралізації — це коли громадяни самостійно приймають рішення, — каже голова ОТГ. — І справді, хіба в Києві можуть знати, що, скажімо, у селі Осиновому чверть століття не робився ремонт доріг, а в дитсадку протікає дах? Можливо, районна рада знала про це, але їй бракувало ресурсів. Відтоді, як люди вирішили створити Новопсковську ОТГ, вони стали більш свідомими, активними й відповідальними».

КАТЕРИНА ЯЦЕНКО,
Новопсков — Сіверодонецьк

ПРОЦЕС ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ — ЦЕ КОЛИ ГРОМАДЯНИ САМОСТІЙНО ПРИЙМАЮТЬ РІШЕННЯ, А НЕ ЧЕКАЮТЬ ВКАЗІВОК «ЗГОРИ»

В ОТГ встановлено 7 відеорекамер, і в режимі онлайн кожен має можливість спостерігати за життям у громаді.

На сайті Новопсковської

комісією 11 проектів. Третя — «Електронна петиція». Це особлива форма колективного звернення громадян до Новопсковської селищної ради, яка подається через офіцій-

85 МЛН ЄВРО НА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ОТРИМАЄ КАМ'ЯНСЬКА ОТГ

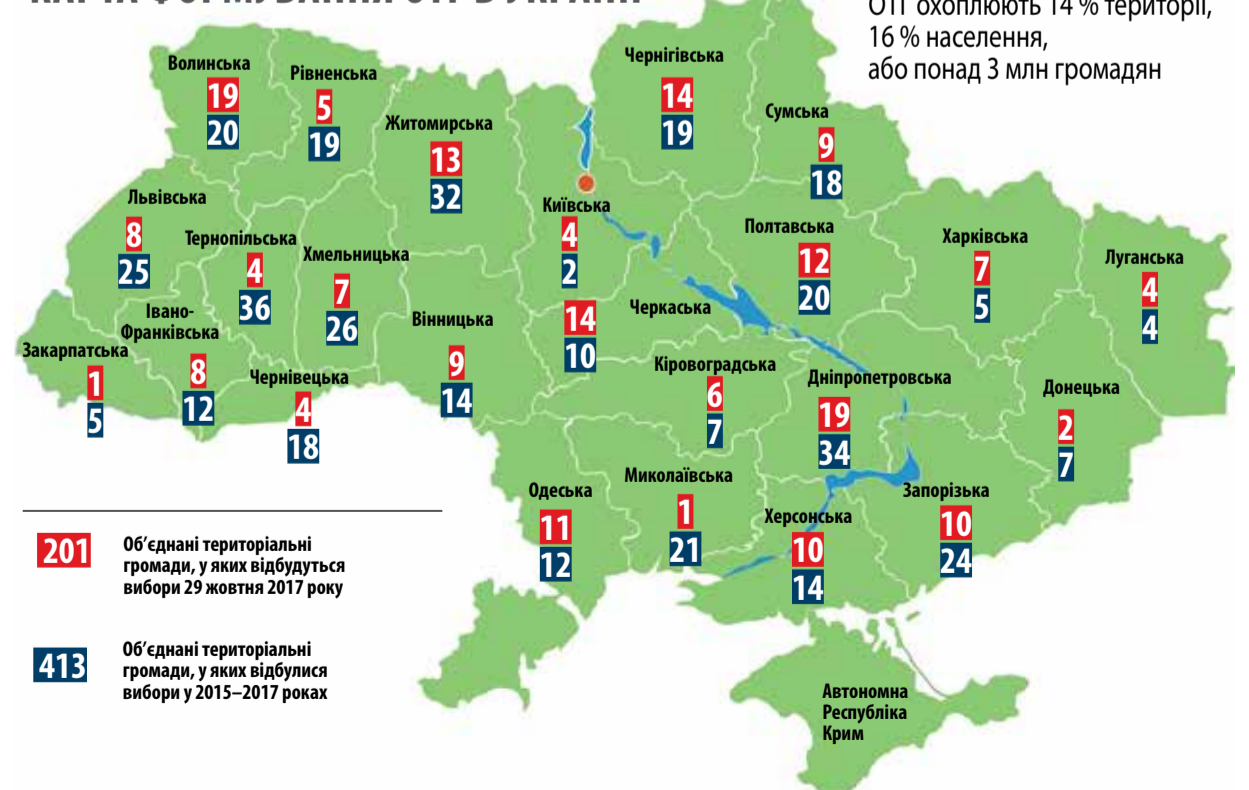
МІНІСТЕРСТВО регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ оголосило список переможців конкурсу щодо проекту «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України», розробленого спільно з Європейським інвестиційним банком. З 22 підтриманих проектів три будуть реалізовані в Кам'янському Дніпропетровській області загальною вартістю 85 млн євро. Як заявив міський голова Кам'янського Андрій Білосусов, це безпрецедентні для міста інвестиції міжнародної фінансової організації.

«Завдяки інвестиціям, — сказав він, — ми зможемо термомодернізувати будівлі бюджетної сфери, провес-

ти капітальний ремонт ліній зовнішнього освітлення за використанням сучасних LED-технологій. Усі ці заходи спрямовані на зниження щонайменше удвічі споживання енергоносіїв».

Проект модернізації теплопостачання оцінюється в 59 млн євро та включає будівництво й реконструкцію квартальних і районних опалувальних котельень, інженерних і теплових мереж, лівобережної котельні з упровадженням когенерації, теплових пунктів і насосних станцій. До програми реконструкції увійшли 10 дошкільних і 14 загальноосвітніх навчальних закладів, 4 спортивні й 10 медичних закладів.

КАРТА ФОРМУВАННЯ ОТГ В УКРАЇНІ



29 ЖОВТНЯ – ВИБОРИ У 201 ОБ'ЄДНАНІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ



СКУЛЬПТУРА МІСЦЕВОГО МАЙСТРА ОЛЕКСАНДРА АРТЕМЕНКА

ДОВІДКА

У Веселівській ОТГ прокладено 12 км тротуарів, триває ремонт доріг. Цьому посприяло придбання асфальтового і плиткового міні-заводів, кожен із яких обійшовся громаді в 400 тис. грн. На заводах працює 20 чоловік із зарплатою 8–10 тисяч грн. Дві бригади кладуть плитку, і одна – лає ями на дорогах. У селищі також з'явилися велодоріжки. Планується придбання сміттєпереробного міні-заводу, який дасть змогу утилізувати до 80 % сміття.

Голова Веселівської ОТГ Петро Кіяшко:

ІНТЕРВ'Ю

РОБИМО СТАВКУ НА РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ

Веселівська об'єднана територіальна громада Запорізької області демонструє неабиякі успіхи в усіх сферах життя ОТГ – у розвитку бізнесу, освіті, будівництві... Голова ОТГ Петро Кіяшко поділився – що для нього найголовніше

■ **Пане Петре, відколи ви працюєте як об'єднана територіальна громада?**

Ми об'єдналися одними з перших. 2015 року до ОТГ увійшли дві сільські ради, що охоплюють дев'ять населених пунктів, 43 тисячі гектарів землі. Маємо майже 13 тисяч населення.

■ **Як змінилося життя ваших сімей після об'єднання?**

Найголовніше, як я вважаю, ми налаштували людей на розуміння того, що життя громади треба уміти змінювати самим. Ніхто за нас нічого не зробить. У нас дуже багато напрацювань у всіх напрямках: в освіті, медицині, культурі...

У чому полягають зміни? Наприклад, в одній школі закупили обладнання для швачок – 12 швейних машин, одну професійну. І діти там навіть на літніх канікулах вчилися шити.

У другій школі закупили все необхідне для кулінарії. Зараз там діти, особливо 6–8-класники, звідти не виходять, вчать випікати різні смаколики, видумують свої піріжки...

У третій школі збудували теплицю. І вже навесні школярі їли свої огірки.

Це те, що стосується освіти... Я навіть не кажу про матері-

альну базу. Ми вже близько 20 мільйонів освоїли на ремонті. Визначили опорну школу. Вона водночас є гімназією. І вже отримали на неї 5 мільйонів субвенцій.

■ **Який у вас загалом бюджет?**

Цього року ми вже вийшли на 82 мільйони гривень. А починали з 25 млн.

На території ОТГ працюють солідні підприємства. Ми стимулюємо їх, аби вони реструктуризували своїх працівників, видавали їм білу зарплату, а не в конвертах.

Намагаємося створювати нові робочі місця. Ось цього року установили сонячні батареї на 28,5 га. Це найбільша територія з сонячними батареями в Україні. Готуємо документи ще на 16 гектарів сонячних батарей.

Нам із цього йтимуть доволі непогані податки. З цих 28,5 га – близько півмільйона гривень.

Наш бюджет збільшився також за рахунок інвестицій. Ось зараз отримали 1,5 мільйона від програми U-LEAD (фінансується Євросоюзом. – Авт.) на створення центру надання адміністративних послуг. Гадаю, до кінця року ми вже його запустимо. Це буде один з найкомфортніших ЦНАПів в Україні.

■ **Як люди сприйняли**

об'єднання? Мабуть, спершу багато хто був проти...

Більшість людей точно вважають, що ми зробили правильно. Ми жодне село нашої громади не обділяємо. Усюди проводимо освітлення. Робимо дороги. У Малу Михайлівку провели газ. Підтягнули всі школи до відповідного рівня. Поміняли дахи, вікна, двері...

У нас повсюдно йде якимсь будівництво чи ремонт.

У селі Широкому сформували добровільну пожежну дружину. Вона має пожежну машину. Працює кожен на своїй роботі, а коли отримують сигнал, поспішають гасити пожежу. У решті України й не знають, що таке може бути.

У літній період у нас було чимало пожеж...

■ **Перед тим як об'єднатися, ви кудись їздили запозичувати досвід?**

Звісно. По-перше, я активний член Асоціації міст України і там багато почерпнув інформації. Їздив до Німеччини. До речі, досвід добровільної пожежної дружини перейняв

звідти. Активно обмінюємося досвідом з польською гміною Катунь. Крім того, наші діти їздять туди, а поляки сюди. План стратегічного розвитку ми почали створювати ще у 2014 році. Закінчили його писати в Любліні в Польщі. Наш план розрахований до 2020 року, а деякі частини – до 2025-го.

■ **Яка головна ідея цього плану?**

Розвиток малого бізнесу... Гадаю, наступного року ми виділимо на це близько мільйона гривень. А отже, отримуватимемо податки, і вкладені кошти нам повернуться.

Купуємо обладнання... Ось допомогли облаштувати дитяче кафе. Там працює п'ятеро дівчат. Усі отримують офіційну зарплату, сплачують податки. Але найголовніше – маємо красиве кафе для дітей. Чого раніше не було.

■ **Багато голів ОТГ скаржаться на брак лікарів, які б хотіли працювати в сільській місцевості...**

У нас ця проблема теж є. Маємо шість лікарів, п'ять із яких

пенсіонери, а один передпенсійного віку.

Хочемо реконструювати чотириповерхову будівлю біля лікарні під квартири для лікарів. Намагатимемося набрати сімейних лікарів, дати їм житло з перспективою передачі його у власність через 10 років. Також плануємо купити 3–4 машини для кожного сімейного лікаря.

Гадаю, якщо молодим людям дати житло, машину, нормальну заробітну плату, то вони захочуть у нас залишитися.

■ **Що на вашу думку втрачають ті села, котрі ще не готові об'єднуватися?**

Найголовніше – вони втрачають віру людей.

У майбутньому місцеві керівники дістануть правильну оцінку від своїх односельців, коли ті побачать, що сусіди організовуються, змінюють життя на краще, а в них застій. Це найстрашніше. Вони думають, як ще рік-два протриматися у своєму кріслі, та все одно залишаться у людській пам'яті слабаками.

РОЗМОВЛЯЛА КСЕНЯ ЛЕСІВ

Фінансові переваги об'єднаних територіальних громад

В ОТГ залишаються:



податку на доходи фізичних осіб



податку на майно (нерухомість, земля, транспорт)



єдиного податку



акцизного податку з роздрібною торгівлі (тютюн, алкоголь, нафтопродукти)



податку на прибуток установ комунальної власності ОТГ



платежів за надання адміністративних послуг



екологічного податку

інші збори та платежі; міжбюджетні трансферти (дотації, субвенції) та надходження в рамках програм і допомог



Елемент ілюстрації Анатолія Базилевича до "Енеїди" (1969 рік)